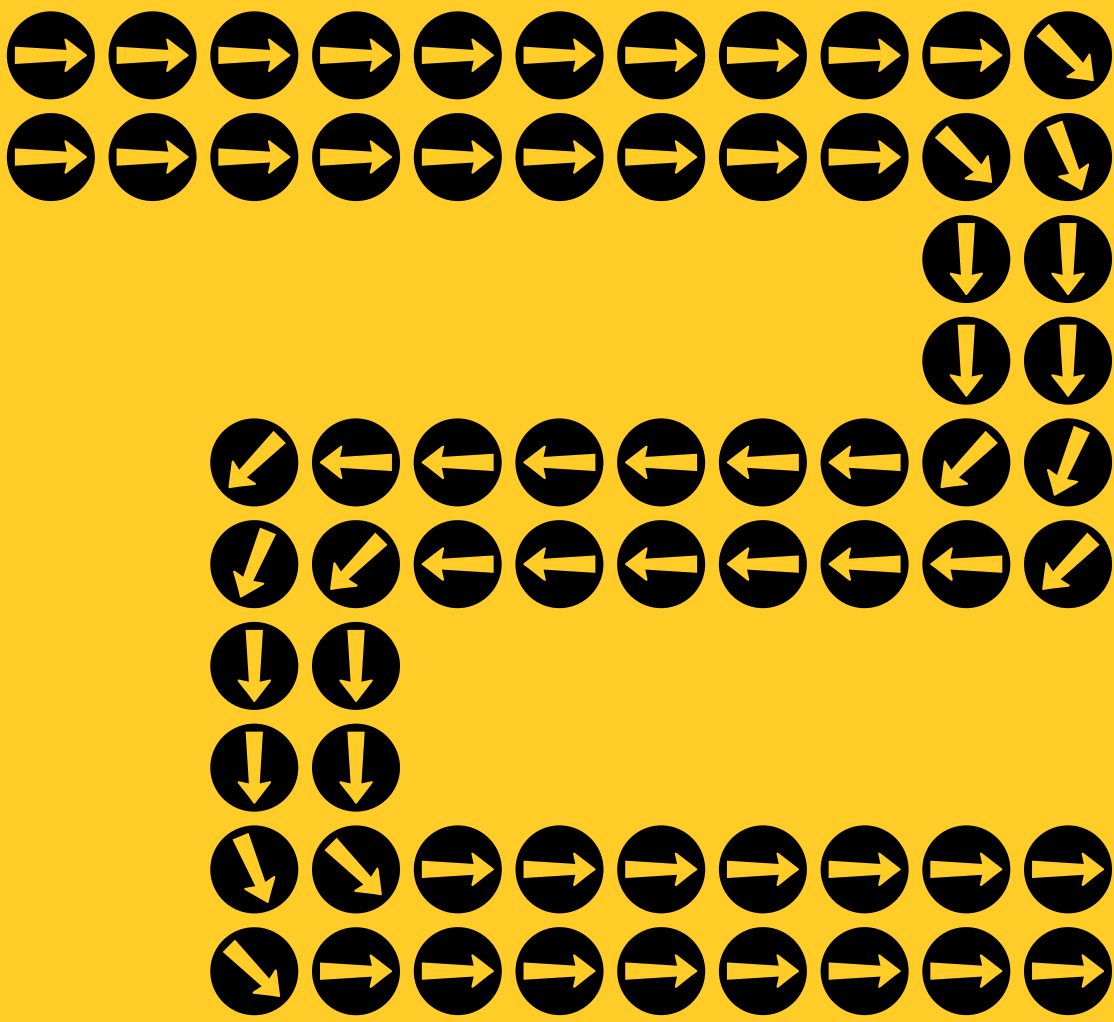

**CESTOVNÁ MAPA PRE ZELENÉ
A CIRKULÁRNE VEREJNÉ OBSTARÁVANIE
MESTA KOŠICE (2026 – 2030)
PROJEKT GRIP**

Autori:

Juraj Tkáč – creatio eu, s.r.o.

Ivana Maleš – Inštitút cirkulárnej ekonomiky, o.z.

Prispievatelia:

Adriana Šebešová – mesto Košice

Martin Šustrík – mesto Košice

Zuzana Špuntová

Grafický dizajn:

Maroš Juhás, Creative Industry Košice, n.o.

Jazyková korektúra:

Mária Klapaková

**CESTOVNÁ MAPA PRE ZELENÉ
A CIRKULÁRNE VEREJNÉ OBSTARÁVANIE
MESTA KOŠICE (2026 – 2030)
PROJEKT GRIP**

Partneri projektu:

mesto Oslo, Nórsko

mesto Aachen, Nemecko

mesto Košice, Slovensko

SINTEF AS, Nórsko

Creative Industry Košice, n. o., Slovensko

Zdroj financovania:

NetZeroCities Enabling City Transformation Programme (ECT),
program Európskej únie Horizon Europe,
projekt GRIP (Green Responsible Innovative Procurement).

Vyhlásenie:

Obsah tohto výstupu odráža iba názor autorov. Európska
komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií,
ktoré tento výstup obsahuje.

Vydal:

Creative Industry Košice, n. o., v roku 2026.

Financovaný
Európskou úniou

**NET
ZERO
CITIES**

OBSAH

STRATEGICKÝ KONTEXT A VÍZIA	6
PRIORITNÝ SEKTOR 1: NÁKUP INFORMAČNÝCH A KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ (IKT)	14
PRIORITNÝ SEKTOR 2: ČISTIACE PROSTRIEDKY A UPRATOVACIE SLUŽBY	18
PRIORITNÝ SEKTOR 3: VÝSTAVBA A REKONŠTRUKCIA CESTNÝCH KOMUNIKÁCIÍ	22
PRIORITNÝ SEKTOR 4: STAVEBNÍCTVO A REKONŠTRUKCIE BUDOV	29

STRATEGICKÝ KONTEXT A VÍZIA

1.1 Úvod: transformácia verejného obstarávania na nástroj strategického rozvoja

Verejné obstarávanie, ktoré v makroekonomickom kontexte Európskej únie predstavuje významný podiel na hrubom domácom produkte, prechádza v súčasnosti zásadnou paradigmatickou zmenou. Transformuje sa z rýdzo administratívneho mechanizmu zabezpečovania prevádzkových potrieb na dôležitý nástroj hospodárskej politiky a strategického riadenia verejných zdrojov. Pre mesto Košice, ako metropolu východného Slovenska a významného verejného investora, predstavuje tento posun príležitosť prehodnotiť zavedené nákupné procesy. Cieľom je využiť svoju kúpnu silu nielen na saturáciu interných potrieb, ale aj na stimuláciu trhových inovácií a postupné dosahovanie cieľov klimatickej neutrality.

Predkladaná cestovná mapa (ďalej len „Roadmap“), vypracovaná v rámci implementácie projektu GRIP (Green Responsible Innovative Procurement), definuje strategický rámec pre implementáciu zeleného a cirkulárneho verejného obstarávania (ZVO) na obdobie rokov 2026 – 2030.

Tento dokument reflektuje špecifické podmienky mesta Košice a navrhuje pragmatický fázovaný model prechodu od dominantného kritéria najnižšej ceny k sofistikovanejším metódam prostredníctvom vytvorenia exaktnej metodologickej podpory.

1.2 Diagnostika východiskového stavu a mitigácia inštitucionálnej rezistencie

Kritickým predpokladom pre úspešnú implementáciu tejto cestovnej mapy je objektívne poznanie aktuálneho stavu nákupných procesov a identifikácia systémových prekážok v prostredí mesta Košice. V rámci prípravnej fázy projektu GRIP bola vypracovaná hĺbková štúdia uskutočniteľnosti

(Feasibility Study). Jej integrálnou súčasťou bol dotazníkový prieskum realizovaný naprieč deviatimi kľúčovými organizáciami mesta, ktorý mal za cieľ analyzovať aktuálne nákupné procesy.

Hoci z tohto dotazníkového prieskumu vyplynulo, že proaktívne prvky zeleného verejného obstarávania sa systematicky nepoužívajú, je nevyhnutné uviesť, že pri zákazkách financovaných z európskych fondov je striktne vyžadovaný a uplatňovaný princíp „výrazne nenarušiť“ (Do No Significant Harm – DNSH). Zároveň mesto už v súčasnosti musí dodržiavať platné legislatívne pravidlá a normy, akými sú zákon o odpadoch, zákon o energetickej hospodárnosti budov, smernica (EÚ) 2019/1161 o podpore ekologických a energeticky účinných vozidiel cestnej dopravy (tzv. smernica o čistých vozidlách) transponovaná do legislatívy SR zákonom č. 214/2021 Z.z. a iné súvisiace legislatívne pravidlá.

Preto si táto cestovná mapa a na ňu nadväzujúca metodika dávajú za cieľ nadviazať na existujúci legislatívny základ, identifikovať a navrhnúť konkrétne možnosti použitia zeleného verejného obstarávania na vybrané prioritné oblasti.

Na dosiahnutie tohto cieľa je nutné reflektovať zistenia z prieskumu, ktorý identifikoval tri hlavné kategórie bariér. Tieto bariéry determinujú súčasnú aplikačnú prax a Roadmap spolu s pripravovaným metodickým manuálom na ne priamo a cielene reagujú.

1. Finančné bariéry a vnímanie nákladovej efektivity (paradox zelenej prirážky)

Najčastejšie uvádzanou prekážkou, ktorú explicitne pomenovala nadpolovičná väčšina (5 z 9) respondentov, sú obavy z „vyšších nákladov“ a nedostatok alokovaných finančných prostriedkov. V inštitucionálnom prostredí sú environmentálne šetrné riešenia spravidla vnímané ako signifikantne drahšie. Tento stav je priamym dôsledkom skutočnosti, že nákupcovia pri hodnotení ekonomickej výhodnosti doposiaľ nepracujú s metodikou nákladov životného cyklu (Life Cycle Costing – LCC). Implementačná odpoveď Roadmapy: Metodický manuál túto bariéru systematicky odbúra poskytnutím praktických vzorov pre aplikáciu LCC. Nákupcom to umožní exaktne kvantifikovať a obhájiť dlhodobé prevádzkové úspory (napr. nižšia spotreba energií, menšie poplatky za uskladnenie odpadu), ktoré v konečnom dôsledku preukázateľne kompenzujú prípadne vyššie počiatočné obstarávacie náklady.

2. Poskytnutie jednoducho uplatniteľných návrhov do praxe

Druhou najvýznamnejšou bariérou, ktorá generuje inštitucionálnu rezistenciu, je „nedostatok odborných znalostí“. Zamestnanci zodpovední za procesy verejného obstarávania cítia neistotu pri definovaní nediskriminačných technických špecifikácií pre zelené zákazky. Tento vedomostný deficit v kombinácii so strachom z možných revízií a sankcií zo strany kontrolných orgánov vedie k silnej preferencii najnižšej ceny. *Implementačná odpoveď Roadmapy:* Stratégia nevyžaduje, aby samotní nákupcovia pôsobili ako chemickí alebo environmentálni experti. Pripravovaný manuál ich vybaví hotovými, právne bezpečnými a trhovo štandardizovanými textáciami zmluvných podmienok

(tzv. copy-paste klauzuly), čím sa eliminuje riziko pochybenia, dodá sa úradníkom potrebná právna istota a dramaticky sa zníži ich administratívna záťaž.

3. Trhové obmedzenia a predpokladaná nedostupnosť alternatív

Treťou kľúčovou bariérou sú obavy respondentov z „nedostatku dodávateľov“ a obmedzenej ponuky environmentálnych riešení na lokálnom trhu. Existuje legitímne vnímanie rizika, že aplikácia prísnych zelených kritérií by mohla viesť k zúženiu hospodárskej súťaže alebo k úplnému zrušeniu verejných súťaží pre nedostatok ponúk. Implementačná odpoveď Roadmap: Prekonanie tohto rizika bude zabezpečené inštitucionalizáciou prípravných trhových konzultácií (PTK) pri komplexnejších zákazkách. Manuál nákupcov usmerní, ako viesť transparentný trhový dialóg, vďaka ktorému si vopred verifikujú trhový pripravenosť (Market Readiness) a prispôbia environmentálne požiadavky tak, aby zostala zachovaná široká hospodárska súťaž.

Zhrnutie

Doterajšie minimálne využívanie ZVO v praxi spôsobuje, že u referentov prevláda prirodzená opatrnosť. Pokus o skokové zavedenie plošných environmentálnych pravidiel by v tomto prostredí mohlo viesť k spomaleniu procesov a pasívnej rezistencii. Z tohto dôvodu Roadmap volí vysoko pragmatický a opatrný prístup. Namiesto okamžitého nariaďovania zelenej praxe sa mesto zameriava na vytvorenie podporného nástroja – komplexného metodického manuálu, ktorý nákupcom poskytne bezpečné a trhom overené modely obstarávania.

1.3 Implementačný rámec: tvorba metodiky a modulárny prístup

Vzhľadom na faktickú absenciu skúseností so ZVO v podmienkach mesta Košice nie je realistické okamžite prejsť na plošné nakupovanie v režime „Green by Default“ (zelená ako štandard). Tento prístup by mohol naraziť na nepripravenosť lokálneho trhu a nedostatok interných skúseností zamestnancov s formulovaním nediskriminačných technických špecifikácií.

Preto bude hlavným výstupom a oporným bodom tejto Roadmap vypracovanie praktického metodického manuálu pre nákupcov v rámci projektu GRIP (ďalej aj metodika alebo manuál). Táto metodika nepredpíše jeden univerzálny postup, ale na základe zahraničných príkladov dobrej praxe a poznania lokálneho trhu rozpracuje jednotlivé voliteľné modely. Nákupcovia magistrátu a mestských podnikov (rozpočtových a príspevkových organizácií mesta – ďalej ako „mestský podnik“) tak dostanú do rúk „katalóg“ vopred pripravených možností, z ktorých si budú môcť vybrať ten správny model podľa povahy komodity, veľkosti rozpočtu a pripravenosti trhu.

Metodika v rámci projektu GRIP pripraví pre nákupcov nasledujúce tri základné úrovne prístupov:

- **Prístup A: využitie ekoznačiek a certifikácií (zamerané na IKT a čistiace prostriedky)**

Metodika rozpracuje jednoduchší model pre komodity, kde medzinárodný trh už prešiel zelenou transformáciou. Nákupcom poskytne vzory, ako do technických špecifikácií bezpečne vložiť požiadavku na uznávané certifikácie (napr. EU Ecolabel, TCO Certified, Energy Star). V tomto modeli sa naďalej súťaží výhradne na najnižšiu cenu, avšak len medzi produktmi

spĺňajúcimi definovaný štandard. Od nákupcov to nevyžaduje zložité výpočty, iba použitie predpripravených zmluvných doložiek z metodiky.

- **Prístup B: hodnotový prístup (MEAT a LCC)**

Pre zložitejšie zákazky s variabilitou v prevádzkových nákladoch (napr. verejné osvetlenie, spotrebiče) metodika pripraví návody na použitie kritéria „Ekonomicky najvýhodnejšej ponuky“ (MEAT). Súčasťou manuálu budú vzorové modely na posúdenie celkových nákladov životného cyklu (LCC). Nákupca tak získa nástroj, ako pred finančným oddelením podložiť výber ponuky, ktorá je na začiatku drahšia, ale z dlhodobého hľadiska prinesie mestu úsporu na energiách či údržbe.

- **Prístup C: strategický prístup s využitím trhového dialógu**

Pre náročnejšie investičné projekty (ako napr. rekonštrukcie budov) metodika opíše inštitút prípravných trhových konzultácií (PTK). Poskytne nákupcom postup, ako pred vyhlásením súťaže viesť otvorený a transparentný dialóg so sektorom s cieľom zistiť dostupnosť cirkulárnych riešení, čím sa minimalizuje riziko deformácie hospodárskej súťaže.

1.4 Výber prioritných sektorov

Na základe analýzy potrieb mesta Košice, pripravenosti lokálneho trhu a potenciálu pre dosiahnutie reálnych environmentálnych a ekonomických prínosov, boli pre tvorbu metodiky vybrané tri prioritné sektory. V nasledujúcich kapitolách sú podrobne rozpracované konkrétne východiská a modely obstarávania pre tieto prioritné sektory:

Prioritný sektor 1:

nákup informačných a komunikačných technológií (IKT),

Prioritný sektor 2:

čistiace prostriedky a upratovacie služby,

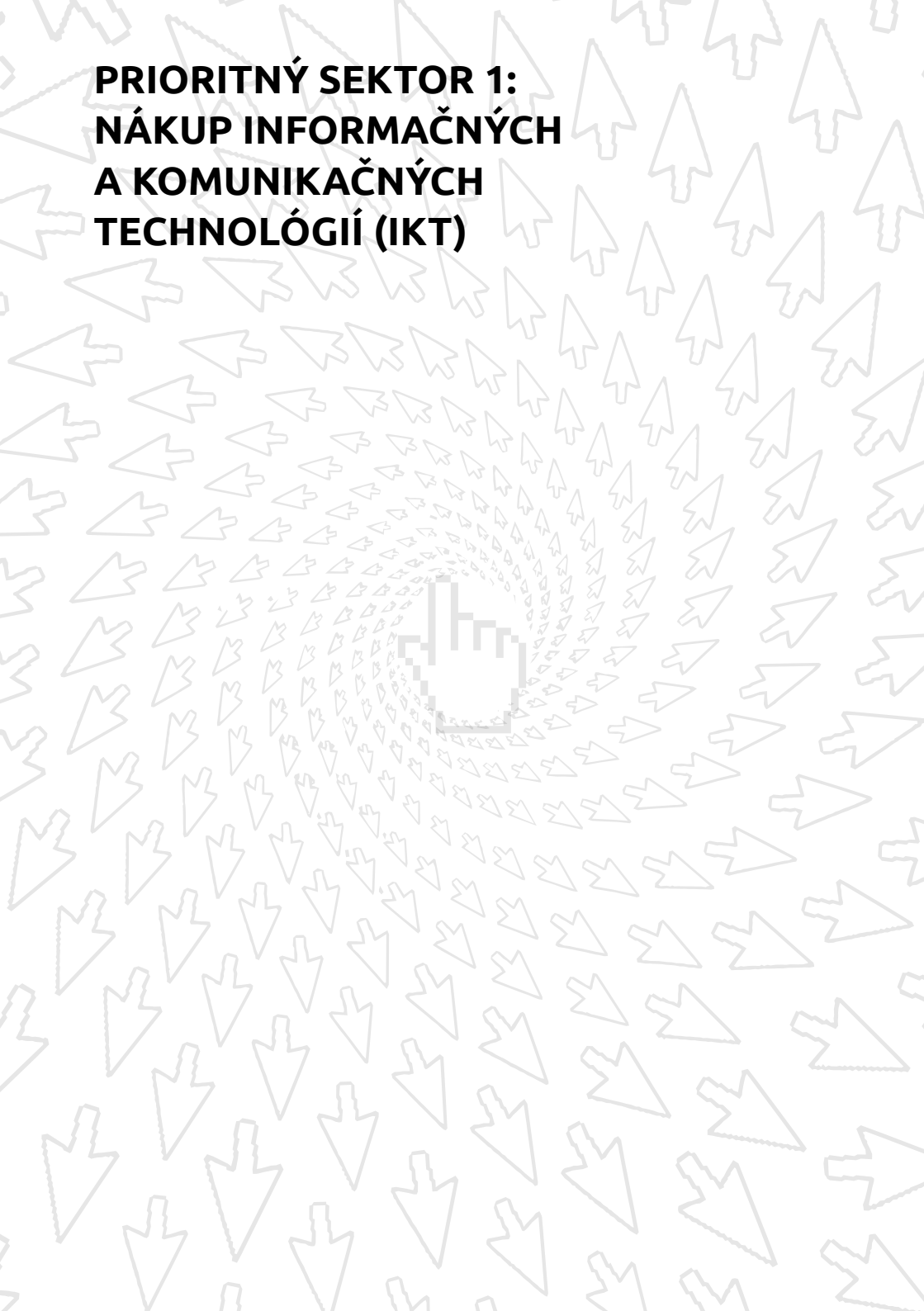
Prioritný sektor 3:

výstavba a rekonštrukcia cestných komunikácií,

Prioritný sektor 4:

stavebníctvo a rekonštrukcie budov.

PRIORITNÝ SEKTOR 1: NÁKUP INFORMAČNÝCH A KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLÓGIÍ (IKT)

2.1 Východiská pre metodiku: štandardizovaný trh a rýchle výhry

Nákup informačných a komunikačných technológií (počítače, monitory, tlačiarne) predstavuje relatívne štandardizovaný trh. Metodika v tejto oblasti poslúži ako praktický nástroj na dosiahnutie rýchlych výhier (*quick-wins*).

Úradníci mesta Košice nebudú musieť študovať komplikované technické špecifikácie; metodika im poskytne hotové formulácie odkazujúce na medzinárodné štandardy, ktoré dodávatelia na trhu bežne spĺňajú.

2.2 Štandardizované modely a ich integrácia do súťaží

Manuál ponúkne referentom konkrétne odseky do súťažných podkladov pre rôzne fázy životného cyklu IKT zariadení.

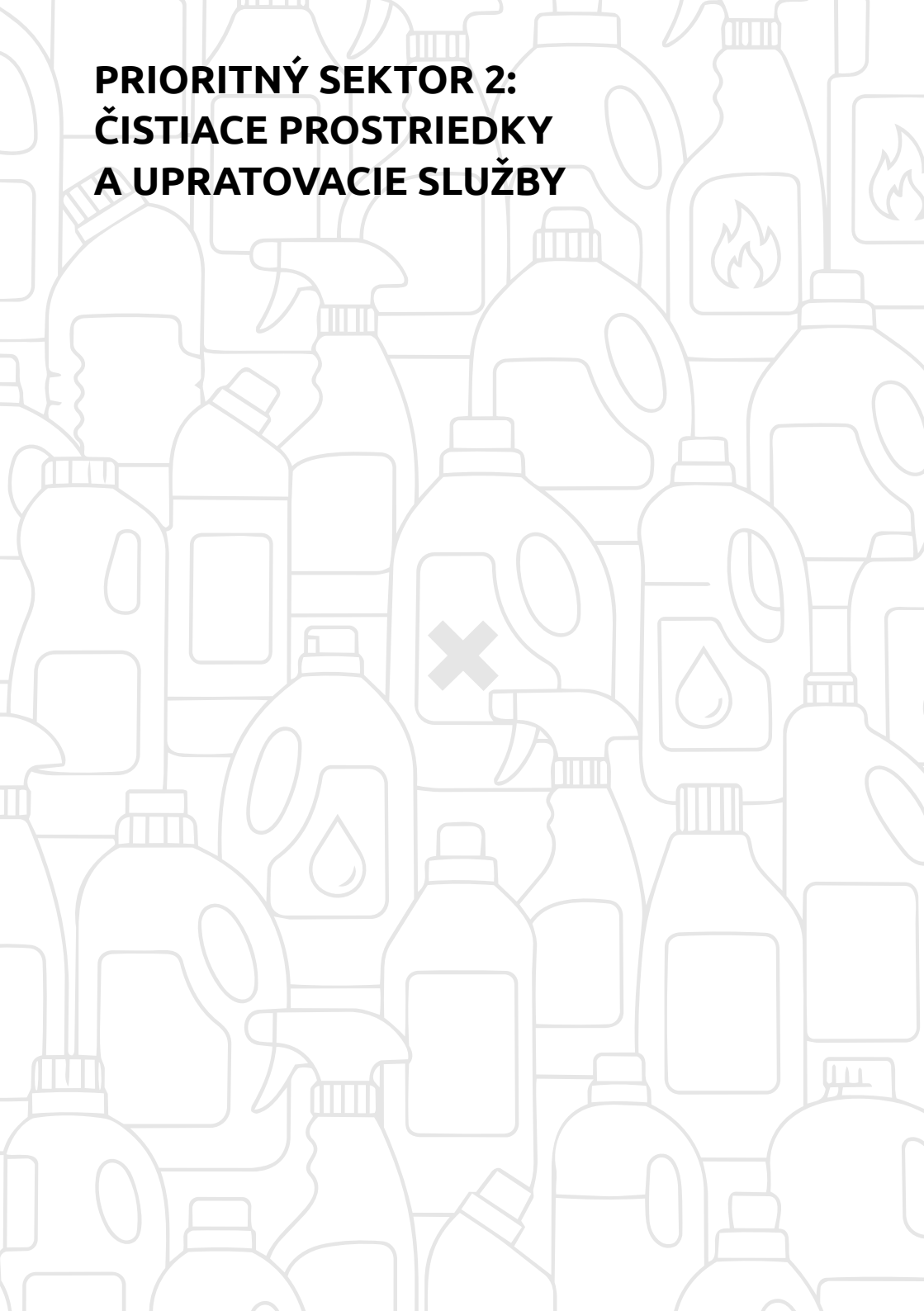
- **Energetická efektivita a udržateľnosť:**
vzory na definovanie podmienok účasti s požiadavkou na splnenie kritérií ENERGY STAR, resp. využitie certifikácií ako TCO Certified alebo EPEAT (Electronic Product Environmental Assessment Tool) v technických požiadavkách.
- **Predlžovanie životnosti:**
metodika poskytne vzorové formulácie pre vyžadovanie primeranej rozšírenej záruky a garancie dlhodobej dostupnosti náhradných dielov.
- **Cirkulárny koniec životnosti (Take-back klauzula):**
súčasťou metodiky pre IKT bude vzorová klauzula o spätnom odbere použitých zariadení. Zabezpečí, že dodávateľ bude zmluvne zaviazaný po vyradení techniky vykonať jej odvoz, bezpečné zmazanie dát

a prednostné repasovanie a následný odpredaj zariadení na ďalšie použitie alebo certifikovanú recykláciu použitých zariadení.

Prínos pre mesto Košice:

Pozitívne ekonomické a prevádzkové benefity s nízkou administratívnou záťažou pre referentov. Zmluvné zabezpečenie dlhšej záruky a dostupnosti dielov môže znížiť potrebu častej obmeny zariadení. Klausula o spätnom odbere (Take-back) zásadne odbreňuje magistrát od budúcich poplatkov a procesov spojených so skladovaním a likvidáciou elektroodpadu. Nákupcovia mesta pritom využijú vopred pripravené šablóny.

PRIORITNÝ SEKTOR 2: ČISTIACE PROSTRIEDKY A UPRATOVACIE SLUŽBY

3.1 Východiská pre metodiku: od teórie k reálnej kontrole

Pri upratovacích službách metodika zohľadní fakt, že samotné zaradenie požiadavky na ekoznačky do zmluvy často neprináša očakávaný efekt. Zahranická prax dokazuje, že bez priebežnej kontroly môžu dodávatelia sklznúť späť k lacnejším a menej šetrným čistiacim prostriedkom. Metodický manuál preto pre nákupcov samosprávy pripraví dva konkrétne, do praxe aplikovateľné modely, ktoré tento problém definujú a zároveň hľadajú prienik s efektívnym využitím rozpočtu mesta.

Postup pre nákupcov:

Manuál poskytne vzorové špecifikácie pre nákup čistiacich prostriedkov a hygienického materiálu do zásobníkov (napr. primerané limity na rôzne chemické látky a požiadavku na certifikáciu EU Ecolabel). Následná súťaž na samotné upratovacie služby už bude zahŕňať výlučne len dodávku pracovnej sily a techniky.

Prínos pre mesto Košice:

Získanie lepšej kontroly nad kvalitou a zdravotnou nezávadnosťou používaných prostriedkov v mestských budovách. Mesto tak minimalizuje riziko „greenwashingu“, keď dodávatelia deklarujú svoj šetrný prístup k životnému prostrediu len formálne. Ďalším prínosom je otvorenie trhu: odstránením nutnosti financovať nákup zásob zo strany upratovacej firmy sa znižujú finančné bariéry pre menšie lokálne spoločnosti. To môže podporiť hospodársku súťaž, čo by mohlo mať priaznivý vplyv na cenu za výkon služby.

3.3 Model 2: znižovanie prevádzkových nákladov cez inovatívne technológie

Druhý model, ktorý sa v rámci metodiky pripraví pre nákupcov zameraných na väčšie objekty (napr. budova magistrátu), je postavený na využívaní technológií. Tie dokážu kompenzovať vyššiu jednotkovú cenu environmentálne vhodných prostriedkov výrazným znížením ich celkovej spotreby.

- **Mechanické čistenie a inteligentné dávkovanie**

Manuál ponúkne vzory technických špecifikácií s požiadavkou na používanie mikrovláknových textílií a automatizovanú dávkovaciu technológiu. Tieto systémy pomáhajú obmedziť manuálne predávkovanie roztokov.

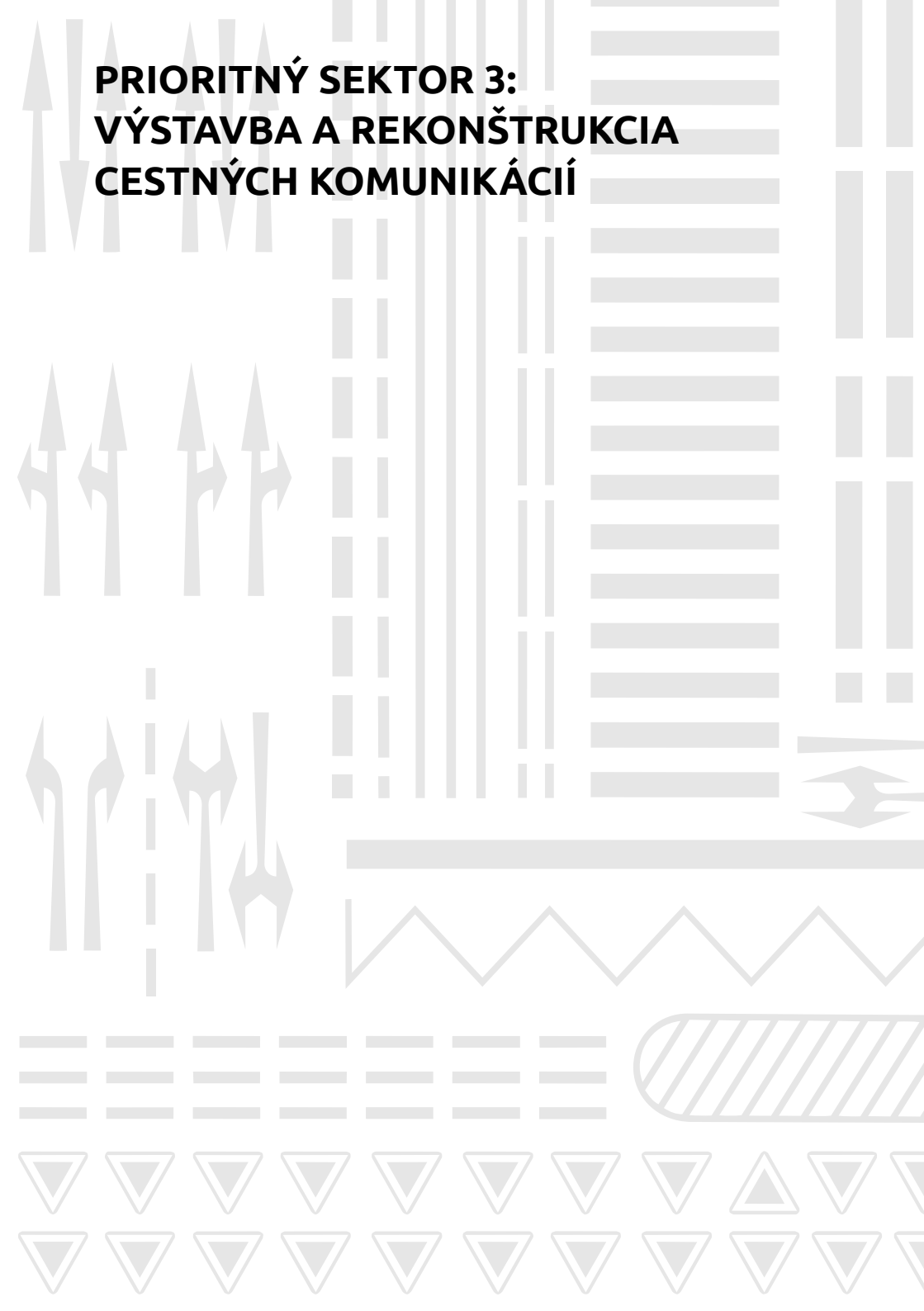
- **Zmluvný manažment (Audit-Driven Procurement/obstarávanie založené na výsledkoch auditov)**

Súčasťou tohto modelu budú vopred pripravené zmluvné doložky pre systém KPI (Key Performance Indicator/klúčové ukazovatele výkonnosti). Úhrada faktúr bude podľa možnosti viazaná na fyzické kontroly na mieste. Manuál poskytne návrh sankčného mechanizmu pre prípad odhalenia neschválených postupov.

Prínos pre mesto Košice:

Potenciálna finančná úspora na prevádzkových nákladoch. Správne nastavené dávkovače a využitie mikrovlákien preukázateľne znižujú spotrebu čistiacich prostriedkov a vody. Mesto ako zamestnávateľ zároveň chráni svojich zamestnancov a návštevníkov budov – obmedzením prchavých organických látok (VOC) prispieva k zdravšiemu interiérovému prostrediu.

PRIORITNÝ SEKTOR 3: VÝSTAVBA A REKONŠTRUKCIA CESTNÝCH KOMUNIKÁCIÍ

4.1 Východiská pre metodiku: prevencia technologického uzamknutia (Lock-in efekt)

Mesto Košice z pozície správcu rozľahlej mestskej infraštruktúry realizuje rozsiahle a finančne nákladné investície do opráv, údržby a výstavby miestnych cestných komunikácií. Poznatky z aplikačnej praxe a konzultácie s aktérmi stavebného sektora jasne indikujú fundamentálny problém: snaha implementovať environmentálne a cirkulárne kritériá až vo finálnej fáze – teda v procese samotného obstarávania zhotoviteľa stavebných prác – je neefektívna a prichádza príliš neskoro.

Pokiaľ požiadavky na materiálovú cirkularitu nie sú explicitne ukotvené a technicky vyriešené už v projektovej dokumentácii, verejný obstarávateľ sa vystavuje tzv. technologickému uzamknutiu (lock-in efekt). Ak autorizovaný projektant nenavrhuje využitie recyklátov, stavebná firma ich v rámci verejnej súťaže z vlastnej iniciatívy spravidla neponúkne, keďže by to znamenalo odchýlku od projektovej dokumentácie a nutnosť zdĺhavých schvaľovacích procesov zmeny stavby pred dokončením. Z tohto dôvodu táto metodika presúva ťažisko pre implementáciu zeleného obstarávania v líniových stavbách do kľúčového počiatočného štádia – do fázy prípravy a obstarávania samotnej projektovej dokumentácie.

4.2 Model 1: integrácia environmentálnych aspektov do projektovej prípravy

Metodický manuál rozpracuje inovatívne postupy, ktoré obstarávateľom umožnia právne záväzným spôsobom preniesť environmentálnu zodpovednosť na projektantov už pri tvorbe samotného zadania (Design & Engineering/ projektovanie a inžinierska činnosť).

- **Analýza materiálovej cirkulárnosti**

Súčasťou parciálnych návrhov doplnenia do súťažných podkladov pre výber projektanta bude požiadavka, aby zhotoviteľ projektovej dokumentácie povinne posúdil a prednostne navrhol využitie sekundárnych surovín a recyklovaných materiálov. Pôjde najmä o návrh na opätovné využitie vyfrézovaného asfaltového krytu (tzv. R-materiál), využitie certifikovaného stavebného recyklátu do konštrukčných podkladových vrstiev vozoviek či využitie inovatívnych nízkoe-misných asfaltových zmesí.

Prínos pre mesto Košice:

Eliminácia technologických a legislatívnych bariér v neskorších fázach investičného cyklu. Mesto získa do rúk projektovú dokumentáciu, ktorá je od základu dimenzovaná na cirkulárnu výstavbu a je tzv. pripravená na obstarávanie (ready-to-tender). Minimalizujú sa tak riziká dodatočných rozpočtových navýšení a predlžovania časového harmonogramu realizácie z dôvodu zmien v stavebnom povolení.

4.3 Model 2: zmluvné požiadavky na realizáciu – cirkulárne materiály a ekologické mechanizmy

V nadväznosti na kvalitne spracovanú projektovú dokumentáciu poskytne metodika nákupcom konkrétne zmluvné doložky a technické špecifikácie (prípadne hodnotiace kritériá v systéme MEAT) pre samotný výber zhotoviteľa stavebného diela.

- **Exaktné požiadavky na recykláciu a in-situ technológie**

Manuál definuje vzorové textácie pre povinné materiálové zhodnocovanie. Budú zahŕňať požiadavky na maximálnu mieru opätovného využitia odfrézovaného asfaltového krytu priamo na mieste (využitím metód recyklácie za studena alebo recyklácie za horúca na mieste), čím sa radikálne znižujú transportné vzdialenosti. Pre nové asfalty budú pripravené formulácie stanovujúce minimálny percentuálny podiel R-materiálu v nových zmesiach dodávaných z obalovacích súprav, v súlade s platnými technickými normami STN.

- **Strojné ekologické vybavenie a dekarbonizácia prevádzky**

Stavebná a cestná mechanizácia je významným zdrojom lokálneho znečistenia ovzdušia, emisií skleníkových plynov a environmentálneho hluku. Metodika poskytne vzory na uplatnenie podmienok účasti alebo hodnotiacich kritérií, ktoré budú od dodávateľov vyžadovať nasadenie strojného parku s najvyššími dostupnými emisnými štandardmi. Medzi ne patria napríklad požiadavky na emisné normy Stage IV alebo Stage V pre necestné pojazdné stroje (rýpadlá, nakladače, frézy), normy EURO VI pre ťažké nákladné vozidlá, prípadne bonifikácia za využitie strojov s alternatívnym (elektrickým či hybridným) pohonom a certifikovanými prvkami na zníženie hlučnosti a prašnosti.

Prínos pre mesto Košice:

Dvojitý synergický benefit – ekonomický a environmentálny. Extenzívny využitím recyklátov a in-situ metód sa znižuje spotreba drahých primárnych prírodných zdrojov (prírodné kamenivo, bitúmen) a radikálne sa eliminujú poplatky za deponovanie stavebného odpadu na skládkach, čo môže kompenzovať iné náklady na stavbu. Aplikácia striktnejších požiadaviek na strojný park priamo prispieva k dekarbonizácii, zlepšeniu kvality ovzdušia a okamžitému zníženiu hlukovej záťaže v husto obývaných zónach intravilánu počas realizácie stavebných prác, čím sa chráni verejné zdravie obyvateľov Košíc.

PRIORITNÝ SEKTOR 4: STAVEBNÍCTVO A REKONŠTRUKCIE BUDOV

5.1 Východiská pre metodiku: prekonanie strachu z predraženia

Stavebný sektor je najväčším spotrebiteľom prírodných zdrojov a materiálov a produkuje významný podiel emisií. Stavebný sektor a prevádzka budov sú dnes jednými z najväčších prispievateľov k emisiám skleníkových plynov a odpadov. Aktuálne údaje za roky 2025 a 2026 naznačujú, že tento sektor je zodpovedný za približne 37 % – 40 % celosvetových emisií CO₂. Zároveň sa na Slovensku ročne vyprodukuje približne 6 – 8 miliónov ton stavebného a demolačného odpadu, čo z celkového množstva 12 miliónov ton odpadu ročne tvorí pomerne veľké množstvo. Preto je znižovanie množstva emisií a odpadu v stavebnom sektore kľúčové.

Na úrovni samosprávy je však sprevádzaný značnou opatrnosťou a obavami z predraženia investičných projektov. Metodika z tohto dôvodu neponúka zložité požiadavky, ale zameria sa na prípravu modelov s racionálnym ekonomickým zmyslom, najmä v oblasti nakladania so stavebným odpadom a riadenia rizík s dodávateľmi.

5.2 Model 1: cirkulárne demolácie a riadenie toku odpadu

Metodický manuál rozpracuje postup zameraný na lepšie zhodnocovanie búracích a prípravných prác, inšpirovaný úspešnou praxou, s cieľom maximálne obmedziť skládkovanie stavebného odpadu.

- **Selektívna demolácia v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky**

Od roku 2023/2024 musia stavebníci pri väčších stavbách odpad triediť priamo na mieste, aby sa zabránilo jeho znehodnoteniu. Manuál opíše, ako zabezpečiť opätovné použitie odpadu a maximálnu mieru jeho využitia priamo na stavenisku.

- **Vyššia miera zhodnocovania stavebného odpadu**

Zákonnú povinnosť recyklovať 70 % hmotnosti stavebného odpadu je možné nielen dosiahnuť, ale aj presiahnuť, a to vhodným nastavením súťažných podmienok. Dobré príklady z praxe ukazujú aj 85 % mieru recyklácie stavebného odpadu zo stavieb. V manuáli bude opísané, ako si nastaviť vyššie ciele recyklácie pre búracie práce.

- **Obmedzenie skládkovania a certifikovaná prevážka**

Nákupcovia dostanú k dispozícii zmluvné doložky, ktoré zaväzujú dodávateľa prepraviť vytriedený stavebný odpad prednostne do autorizovaného recyklačného strediska. Zároveň bude manuál obsahovať vzor požiadavky na predloženie certifikovaných vážnych lístkov z tohto strediska ako podklad na preplatenie faktúry za búracie práce.

Prínos pre mesto Košice:

Významná potenciálna finančná úspora. Rozdiel medzi poplatkom za uloženie netriedeného odpadu na skládku a poplatkom za odovzdanie čistého stavebného odpadu na recykláciu môže znížiť náklady mestskej samosprávy

na búracie práce. Mesto si zároveň plní svoje environmentálne záväzky hospodárnym spôsobom.

5.3 Model 2: zmluvné formáty s pevným rozpočtom a Design & Build (projektuj a realizuj)

Na zníženie rizika výberu neudržateľných materiálov, ktoré by si v blízkej dobe vyžiadali nákladné opravy, metodika ponúkne nákupcom inovatívne obstarávacie mechanizmy.

- **Obstarávanie na fixnú cenu (pevný rozpočet) a Design & Build**

Manuál opíše model, pri ktorom sa vopred určí maximálna obstarávacia cena. Dodávatelia nesúťažia podliezaním ceny, ale kvalitou a rozsahom ponúknutých udržateľných riešení za túto fixnú sumu. V spojení s modelom Design & Build (D&B) víťazný dodávateľ preberá zodpovednosť za projektové práce aj za ich fyzickú realizáciu.

- **Splnenie BRP (Building Renovation Passport)**

Platného na území SR v zmysle príslušnej legislatívy platnej na území SR.

Prínos pre mesto Košice:

Lepšie riadenie finančných a časových rizík pre mestský rozpočet. Systém pevného rozpočtu pomáha zafixovať alokované financie a minimalizuje priestor pre neskoršie žiadosti o dodatky a navyšovanie cien zo strany stavebných firiem. Model Design & Build prenáša väčšiu mieru zodpovednosti za efektivitu použitých materiálov – ako aj za následné prevádzkové vlastnosti stavby – priamo na plecia zhotoviteľa.

